

Dijagnoza koja se sama po sebi nameće nedvojbeno pokazuje značajne probleme glede stanja u privredi kao i, čak u kratkom roku, veliku neizvjesnost. Svi makroekonomski parametri, kao i njihova "kompozicija" su nepovoljni. Jedino tečaj kune, još uvijek, odoljeva turbulenciji koju imamo u privredi. Postojeće devizne rezerve i kakva takva turistička sezona (u financijskom pogledu) upućuju na, bar, srednjeročno održanje tečaja kune.

Cijene se polako ali sigurno, ma kako tumačili kretanja, dinamiziraju. Kretanja u lipnju, srpnju i kolovozu ne mjenjaju temeljnu ocjenu. Rujan i listopad će samo nastaviti povećano dinamiziranje cijena iz prošle godine. Inače, priča sa cijenama je očito započela uvođenjem poreza na dodanu vrijednost. Raspoloživi resursi (čitaj: cijena koju bi bilo potrebno platiti) da bi se kontrolirale cijene u sadašnjim uvjetima su nedostatni. Samo zamrzavanje cijena bila bi moguća pragmatična mjera u pravcu njihova "smirivanja".

Upozoravam da se zamrzavanje cijena i administrativno upravljanje cijenama uvijek pokazalo katastrofalnim.

Ovo posebice nije moguće u uvjetima kada se tržišni model tek izgrađuje. Ostaje ozbiljna zabrinutost glede budućeg kretanja cijena. Utrošak preostalih resursa, da bi se stabilizirale cijene, mogao bi imati učinak avanture sa nepredvidivim posljedicama.

Iznijeto zahtjeva preispitivanje ekonomske politike.

Zadatak ekonomskoj politici bi se mogao relativno jednostavno postaviti i glasiti bi:

Što učiniti da tečaj kao cilj po sebi postane cilj (kriterij) ekonomske politike?

Drugim riječima valja tražiti odgovore kako dinamizirati privrednu aktivnost (povećati zaposlenost) i time, u prvom redu, smanjiti moguće negativne socijalne učinke. Na raspolaganju imamo poznati nivo privredne aktivnosti. Stanje u bankarskom sustavu, monetarnoj sferi, javnoj ekonomiji, i, posebice, u odnosu sa inozemstvom je poznato do te mjere da sam nazvao stanje zabrinjavajućim. Pitanje je kako sa datim resursima ostvariti navedeni cilj. Čak ako se i pridoda raspoloživom društvenom proizvodu ostatak obiteljskog srebra (koji već godinama ima funkciju produženja agonije) problem ostaje složen.

Slikovito rečeno čini nam se da stojimo pred gordijskim čvorom. **Nastavak postojeće politike je održiv dok ne prodamo cjelokupno obiteljsko srebro odnosno, dok se budemo mogli dodatno zadužiti (sic!).**

Prvo

je opasno (neće biti moguće voditi razvojnu politiku) a drugo je teško izvedivo (postoji jasna pravila do kojeg iznosa i uz koje uvjete se neka zemlja može zaduživati). Obe mjere imaju zapravo učinak droge. Stoga, samo promjena i javno obznanjivanje o privrednoj situaciji daju nadu u izlazak iz postojeće krize. Govorim o izlasku a ne o cijeni koja će se pri tome morati platiti. Ne govorim niti o tome tko će je platiti. Stanje u privredi prvo moraju Predsjednik, Državni sabor i Vlada jasno identificirati i sukladno svojoj dijagnozi i nadležnosti se odrediti. Svako propuštanje vremena progresivno povećava cijenu izlaska iz krize. Posebno valja u cijelu priču "intergrirati" sindikate kako bi se zaposlenici (ali i nezaposlenici - čiju udrugu također valja uključiti u cjelokupni proces) informirali o dijagnozi i razlozima zašto i koliko će dugo plaćati cijenu izlaska iz krize.

Nasljeđeni problemi u zadnjih desetak godina, koje je moguće naći u analitičkom dijelu, samo

govore s kojim se zadacima današnja vlast mora suočiti. Nastavak politike čini je sukrivcem za cjelokupno stanje. Neke mjere, pa i kadrovska rješenja, nisu na liniji konstruktivnih zahvata koji su Hrvatskoj toliko potrebni. Želim reći: vladajuća šestorka i oporba moraju biti svjesni da su izabrani od građana Hrvatske sa ciljem (nadom) da će Hrvatska budućnost biti bitno svjetliju u odnosu na sadašnjost. Prema temi, iz svega i u svemu, treba tražiti razvojnu šansu. Jasna dijagnoza ne čini nikog "katastrofičarem" već "fatalistom" ako postoji nespremnost da se postojeće stanje mjenja. **Dijagnoza jest prvi korak na putu najjeftinijeg izaska iz krize.**

Iznijeta analiza, iako ne cjelovita, pružila je obilje argumenata za iznijetu dijagnozu. Rasprava, i nove analize samo će povećati vjerojatnost dijagnoze. Točna dijagnoza je najvažniji korak u izlasku iz krize. Točna dijagnoza je i najučinkovitiji put izlaska iz krize. Kada se radi o privredi kakva je naša tada to znači i najmanju cijenu izlaska iz krize.

Zaključno: **Odmah organizirati raspravu u Državnom saboru o stanju u privredi.** Formirati ekspertne timove za pojedina područja i tim za kooordinaciju (Istina je ipak cjelina).

Zaustaviti povećanja prava čiji je izvor budžet.

Što više potrebno je preispitati i postojeća prava i uskladiti ih sa materijalnim mogućnostima privrede. Sva moguća sredstva usmjeriti u obrazovanje, istraživanje i razvoj, te investicije.

Niti jedno poduzeće ne treba ići u stečaj ako danas i sutra može pokrivati materijalne troškove i minimalne neto osobne dohotke. Formirati ekspertni tim kako bi započeti stečaj u bankama bio što jeftiniji za porezne obveznike. Gdje je god moguće treba izvršiti centralizaciju i koncentraciju privrede, banaka, osiguranja,... Posebno je potrebno preispitati politiku internacionalizacije trgovine sa ciljem da se ne dozvoli uspostava inozemne oligopolne strukture (ovo nije zatvaranje tržišta već suprostavljanje multinacionalnim prodajnim lancima nacionalnu strategiju razvoja što će povećati konkurentnost i smanjiti cijenu prema potrošaču što implicira i povećanje izbora).

Sukladno teoriji sistema, ne bi trebalo vršiti parcijalne intervencije u privredni sistem jer izravni učinci nisu dovoljan razlog promjenama. Uvijek se radi o multiplikativnim učincima kako pozitivnim tako i negativnim. Konačan rezultat nije moguće procijeniti "zdravom logikom".

Nitko ne smije platiti po bilo kojoj osnovi ukupno veći porez od poreza koji je platio u prethodnoj godini ukoliko je bio poslovno aktivan.

Svako novozapošljavanje u bilo kojoj tvrtki osloboditi svih poreznih obveza po toj osnovi - ne manje od tri godine. Trajna maksima za hrvatsku privredu je:

"URADIŠE SVEGA BIŠE UŠTEDIŠE JOŠ I VIŠE"